

اینجا کابل است

این آوازیست که ۸۵ سال قبل برای نخستین بار از رادیو کابل شنیده شد. رادیو برای اولین بار در ابتدای سلطنت اعلیحضرت امان الله غازی از طرف یک انجنیر روسی بدخل ارگ شاهی نصب گردید و خاندان شاهی که در اطراف ارگ سکونت داشتند آنرا بمنزل شان انتقال و می شنیدند این دستگاه صرف توسط گوشکی ها شنیده میشد.

بسال ۱۳۰۴ شمسی (۱۹۲۵م) دو دستگاه رادیو پرودکاستینگ از جرمنی برای کابل و قندهار خریداری شد، دستگاه قندهار معطل و دستگاه کابل در ۱۳۰۷ (۱۹۲۸م) نصب و باقوه «۲۰۰ وات» و بطول ۶۳۰ متر بکار آغاز کرد که تا نزدیکی قندهار شنیده میشد.

شماره اول پشتون ژغ با عکس پایه های یک صدمتره فرستنده رادیو در یکه توت

قبل از نصب دستگاه، ۲۰ پایه رادیوی بتری دار بمردم توزیع گردید زیرا هنوز قسمت اعظم منازل شهر کابل برق نداشت ازینرو در اواخر سال مذکور این تعداد به یکهزار پایه رسید. در ۱۳۱۵ ش (۱۹۳۶م) در عهد اعلیحضرت محمد ظاهرشاه یک دستگاه دارالصوت به قوه «۲۰ کیلو وات» از کمپنی مشهور «تلیفون کن» آلمان که دارای موج متوسط بود خریداری گردید (اکنون این کمپنی به کوریای جنوبی فروخته شده است که بنام «سامسونگ» در بازار های جهان شهرت دارد).

در سال ۱۳۱۷ شمسی ساختمان عمارت پرودکاست در یکه توت کابل و عمارت استودیو در باغ عمومی کابل در جوار وزارت مخابرات توسط متخصصین آلمانی رویدست گرفته شد که دو سال بعد به اكمال رسید. در عین زمان وزارت مخابرات در سال مذکور کورس رادیو را با ۶۷ شاگرد از مرکز و ولایات دایر نمود. در ۱۳۱۹ ش قسمت نشراتی رادیو به مدیریت عمومی ارتقا در چوکات ریاست مستقل مطبوعات و شعبه تخنیکی آن بوزارت مخابرات تعلق گرفت.

در سال مذکور رادیو کابل جهت نشرات امتحانی آماده گردید که صرف ۲ ساعت نشرات داشت و نصب ۲۳ پایه سمنتی بلند جهت نصب لودسپیکر در جاده ها و خیابان های شهر از قبیل چمن لیسه نجات، چاراهی ملک اصغر و بسا جاهای دیگر برای استماع اهالی صورت گرفت. پس از ۶ ماه نشرات امتحانی به روز اول حمل سال ۱۳۲۰ ش با نطق افتتاحیه و الاحضرت سردار محمد نعیم وزیر معارف و معاون صدارت و معرفی دستگاه توسط اولین رئیس مستقل مطبوعات صلاح الدین خان سلجوقی افتتاح و به نشرات دایمی که سه ونیم ساعت از طرف شب و یک ساعت از طرف صبح به موج متوسط ۴۴۵ عشاریه یک = ۶۷۴ کیلو سایکل نشرات میکرد. محصول آخذ رادیو کابل سالانه ۲۵ افغانی و قبل از خرید رادیو باید جواز آنرا از شعبه نشرات مدیریت عمومی رادیو کابل بدست آورد.

پایه سمنتی برای نصب لودسپیکر رادیو

عمارت استودیوی رادیو کابل در باغ عمومی کابل

دیپانو شمیره: له ۱ تر ۴

افغان جرمن آنلاین تاسو په درنښت همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادښت: دلېکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

ترتیب پروگرام های رادیو یومیه توسط مجله ۵ روزه «پشتون ژغ» بمدریت ر. صدقی و بعداً علی احمد نعیمی از طرف شعبه رادیو مدیریت عمومی نشریات ریاست مستقل مطبوعات معرفی میگردد که شماره اول آن در اول حمل ۱۳۲۰ نشر شد.

و کلوپ رادیو هفته ۳ بار تشکیل جلسه میداد. تأسیس **کورس نطایق** به زبانهای پشتو، دری، فرانسوی، انگلیسی و اردو جوانان لایق و با استعداد انتخاب گردید که اولین نطاقان رادیو کابل دو برادر، مدیر **عبدالجبار** و مدیر **عبدالغفار** از فارغان لیسه حبیبیه بودند که انگلیسی را فصیح صحبت میکردند. علاوه بر نطاقان ورزیده انات، کریم روحینا (از ۱۳۲۵ش)، عارف همدم، مهدی ظفر نطاقان دری و عبدالغفور ویاند، سلام جلالی نطاقان پشتو بودند.

دسته از نوازندگان رادیو کابل در ۱۳۲۲ شمسی دسته از نوازندگان رادیو کابل در ۱۳۲۲ شمسی
استاد غلام حسین با آرمونیه در وسط

کورس موسیقی توسط استاد غلام حسین معرف موسیقی کلاسیک هند در افغانستان، فرخ افندی و سایر استادان موسیقی تدریس و آواز خوانان لایقی مانند **حفیظ الله خیال**، **گل احمد شیفته** و غیره را تربیه کردند.

غلام جیلانی خان، غلام حسن خان، محمد محسن خان، انجینر کریم عطایی، احمد علی درانی، عبدالرؤف بینوا، رشید لطیفی، استاد برشنا، محمود حبیبی، داکتر عبدالاحمد جاوید، صلاح الدین کشکی، عبدالطیف جلالی و غیره مدیریت و ریاست های رادیو را بعهده داشتند، همچنین منان دردمند، محمدعلم غواض، غلام علی امید، یوسف آئینه، محمد عثمان صدقی، نجف علی و غیره معاونیت ها و مدیریت های شعبات مختلف رادیو را پیش میبردند. از مدیران

گل احمد شیفته

موسیقی، استاد **حفیظ الله خیال**، استاد **عبدالجلیل خاندان** معاون فنی و **محمد ابراهیم نسیم** معاون اداری را نام برد.

رادیو کابل که در ۱۳۲۰ش افتتاح شد با سیگنال نغمه توله توسط شیرمحمد معروف به «**شیر توله چی**» آغاز میشد بعد از تلاوت قرآن کریم، موعظه و موسیقی این پروگرامها زنده نشر میشد: اخبار پشتو و دری، مضامین تاریخی، سیاسی، اجتماعی، صحی، زراعتی، دیالوگ، شرقی، غربی و فرمایشی تیکلی، پروگرامهای پشتونستان و اردو، ما و شنوندگان، داستانها، پروگرام اطفال، اعلانات پشتو و دری (فی کلمه یک افغانی) اجمال سیاسی هفته و غیره و در اخیر ورستی خبرونه و پاچاهی سلام و ختم. همه نوازندگان، هنرمندان و نطاقان در استودیو آمده و بصورت زنده پروگرام را اجرا میکردند. لازم به یادآوریست تا از نوازندگان، آواز خوانان، هنرمندان و نطاقانی که در سال های اول در رادیو کابل قدم گذاشتند یادآور شوم:

نوازندگان یوازی ساز و غیرگ ساز: سنتور، سارنگ و جلترنگ محمد امان، مدم معراج الدین، سرود محمد عمر، توله شیر محمد، سارنگ و کلارنت ماشین خان، رباب و سرود محمد عمر، سارنده غلام حسن، دلربا محمد رحیم، رباب و تنبور سراج احمد، سارنگ فقیرحسن، دلربا و سارنگ ناظر خان، رباب و پیانو استاد غلام حسین خان، طبله استاد محمود، تنبور سراج الدین خان، مدم شاهین و غیره.

د پانو شمیره: له ۲ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

غزل سرایان و استادانیکه تحت عنوان ساز و آواز در رادیو می سرایندند: استاد قاسم، استاد غلام حسین، استاد نبی گل، غلام نبی نتو، دستگیر شیدا، صابر رحیم چوچه «استاد رحیم بخش»، رحیم گل، محمد حسین «استاد سرآهنگ»، خلاند، آصف قاسمی، یعقوب قاسمی، یوسف قاسمی، صبور، عبدالباقی خان، غلام سعید توفیق، آقا محمد، امید، نظر محمد، ویرجن، سرشار، عبدالعلی، هجران، محمد ایوب، عبدالحمید اعتمادی و غیره.

در سالهای بعدی یک تعداد هنرمندان در رادیو داخل شدند مانند سایر هراتی و نگهت کمیک سرایان.

خوانندگانیکه تحت عنوان کلیوالی می سرایندند: عبدالجلیل خلاند، کریم شوقی (از اولین آواز خوانان رادیو کابل که همه انتظار خواندنش را شبها در رادیو میکشیدند مخصوصاً آهنگ میر گله جان او زیاد مورد پسند همه بود)، آذر، ابراهیم نسیم، گل احمد شیفته (بر علاوه پروگرام فرمایشی را نیز بعهدده داشت چنانچه سری به کافی ها زده و جدید ترین ریکارد های فلم هندی را امانت گرفته در پروگرام فرمایشی نشر میکرد)، عبدالرحیم، عبدالرسول، سهار، فرخ، زیارکش، محمد عمر، محمد امان، عبدالوهاب، بیلتون، عبدالرحمن، فریاد، رجا، خمار، نوا، فضل احمد «نینواز» شادگی، پردلخان، عبدالرزاق شوقی، محمودخان شوقی، فارغ، اسمعیل شوقی، رجب علی، عبدالباقی، خالوی شوقی و چند سال بعد پرانانت، خیال، وصال، هلال، ریحان، محمد موسی، نور محمد، مظلوم و آواز خوانان پشتو مانند: اسد الله، نجیب الله، یعقوب لوگری، میر حیدر، امین گل، بسم الله و غیره افزوده شدند.

استاد صار

مدیر عبدالغفار اولین نطق رادیو

لطیفه کبر سراج نطق رادیو ۱۳۲۶ و دو نفر از مامورین فنی سید غریب علی (ایستاده) و محمد رحیم حین پخش اخبار

باین ترتیب رادیو انکشاف و تحت نظر متصدیان امور که همه از نویسندگان و هنرمندان لایق و ورزیده کشور بودند مانند: محمد عثمان صدقی، محمد علم غواض، یوسف آئینه، عالمشاهی، بینوا، نعیمی، شعاع، کرزی، رشید لطیفی، برشنا، احمد علی کهزاد، مولانا مبشر، قدیر تره کی، سید قاسم رشتیا و غیره نویسندگان مضامین رادیویی و استادان موسیقی که گامهای ثمر بخشی را به پیش گذاشتند، تا اینکه رادیو کابل به **رادیو افغانستان** انکشاف و با تشکیلات وسیعی بفعالیت خود ادامه داد و در تمام کشور از نشرات آن استفاده میشد. عمارت جدید رادیو افغانستان در انصاری وات اعمار و با دستگاه صد کیلو واته برودکاست «**موج کوتاه و متوسط**» با عصری ترین وسایل تخنیکی و نشراتی مجهز گردید.

« پایان »

د پانو شمېره: له ۴ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هبله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په ځیر و لولئ